

Handläggare
Hillevi Virgin
Telefon: 08-508 281 91**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2024-01-23, p. 11

Miljöövervakningsprogram för ekologisk status i vatten 2023-2028

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna Miljöövervakningsprogram för ekologisk status 2023-2028

Sammanfattning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har i uppdrag att följa miljötillståndet genom långsiktig miljöövervakning som underlag för tillsyn, programarbete samt övrigt miljöarbete. Det befintliga *Miljöövervakningsprogram för ekologisk status 2017-2022* har löpt ut och nu uppdaterats för att gälla åren 2023-2028. Syftet med övervakningen är att följa upp statusen på våra vattenförekomster och att fungera som underlag för prioritering och planering av åtgärder. Resultaten utgör ett viktigt underlag till arbetet med stadens lokala åtgärdsprogram för vatten.

Provtagning planeras att ske i merparten av stadens vattenförekomster. Samtliga biologiska kvalitetsfaktorer som utgör bedömningen av ekologisk status ingår i programmet, dvs. bottenfauna, kiselalger, fisk, växtplankton och makrofyter. Enbart några mindre förändringar har gjorts jämfört med föregående program; ett par vattenförekomster har tillkommit och provtagningsfrekvensen för fisk har förändrats för några vatten.

Miljöövervakningsprogrammet har tagits fram i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall som också ansvarar för genomförande och kostnad för vissa av övervakningsinsatserna. Arbetet har även samordnats med den övervakning som bedrivs inom vattensamarbetena för Bällstaån, Igelbäcken, Ulvsundasjön och Brunnsviken.

Det är av stor vikt att staden fortsätter bedriva regelbunden övervakning av ekologisk status i vatten. Detta för att kunna bedöma behov av nya åtgärder och effekter av vidtagna åtgärder

samt för att kunna bedöma möjligheten att nå miljökvalitetsnormerna i stadens vattenförekomster.

Under 2023 har provtagning skett i enlighet med det uppdaterade programmet.

Bakgrund

Miljö- och hälsoskydds nämnden har i uppdrag att följa miljö tillståndet genom långsiktig miljöövervakning som underlag för tillsyn, programarbete samt övrigt miljöarbete. I vattenmiljön genomförs övervakning av både biologiska parametrar och miljögifter.

Det befintliga *Miljöövervakningsprogram för ekologisk status 2017-2022* har löpt ut och nu uppdaterats för att gälla åren 2023-2028. För att det inte ska bli ett glapp mellan det utgående och det uppdaterade övervakningsprogrammet samt för att övervakningsprogrammet för ekologisk status och för kemisk status och miljögifter ska kunna löpa parallellt har startår 2023 valts för båda programmen. Under 2023 har provtagning skett i enlighet med det uppdaterade programmet.

Miljöövervakningen av ekologisk status fyller ett viktigt syfte att följa upp statusen på stadens vattenförekomster. Resultaten från undersökningarna utgör ett viktigt underlag till arbetet med stadens lokala åtgärdsprogram för vatten, både för att bedöma behovet av åtgärder och för att utvärdera effekter av genomförda åtgärder. De utgör även ett viktigt underlag till detaljplanearbetet så att det kan bedrivas på ett sådant sätt att det bidrar till att miljökvalitetsnormerna för vatten följs.

En stor del av miljöövervakningen av ekologisk status i vatten i Stockholms stad bedrivs idag av Stockholm Vatten och Avfall, främst som recipientkontroll av fysikalisk-kemiska parametrar som exempelvis siktdjup, fosfor, syrgas, kväve och en del metaller, men även som åtgärdsuppföljning. Miljöförvaltningen kompletterar de fysikalisk-kemiska undersökningarna med övervakning av de biologiska kvalitetsfaktorerna för att status ska kunna fastställas.

Ärendet

Föreslaget miljöövervakningsprogram för ekologisk status är en uppdatering av tidigare övervakningsprogram. Provtagning planeras att ske i merparten av stadens vattenförekomster. Samtliga biologiska kvalitetsfaktorer som utgör bedömningen av ekologisk status ingår i programmet, dvs. bottenfauna, kiselalger, fisk, växtplankton och makrofyter.

Vid planering av parametrar och frekvens inom övervakningen har en avvägning gjorts mellan statistisk säkerhet och

kostnadseffektivitet. Provtagning av bottenfauna planeras vart tredje år, fisk och makrofyter vart sjätte år och plankton varje år. Kiselalger provtas varje år i stadens vattendrag.

Uppdateringen av befintligt övervakningsprogram innebär enbart mindre förändringar jämfört med föregående program. En förändring är att Ältasjön och Sicklasjön i Nacka nu ingår i miljöövervakningsprogrammet (kostnaden för övervakningen i dessa sjöar delas mellan miljöförvaltningen och Nacka kommun). I övrigt ingår merparten av vattenförekomsterna i staden. När det gäller provfiske kommer Trekanten, Flaten och Långsjön att fiskas vart sjätte år istället för vart tredje år. Magelungen och Drevviken kommer att fiskas med tätare intervall vart tredje år istället för vart sjätte år, som uppföljning av genomförda fällningar.

Arbetet med att ta fram övervakningsprogrammet har samordnats med den övervakning som bedrivs inom vattensamarbetena för Bällstaån, Igelbäcken, Ulvsundasjön och Brunnsviken. Inom respektive samarbete har ingående parter kommit överens om en kostnadsfördelning för miljöövervakningen.

I vissa av stadens vatten bedrivs miljöövervakning i annan regi via Tyresåns vattenvårdsförbund, Svealands kustvattenvårdsförbund, Mälarens vattenvårdsförbund, Edsvikens vattensamverkan samt länsstyrelsen. Resultaten sammanställs och presenteras hos respektive utförare. Resultaten för de tre förstnämnda vattenvårdsförbunden lyfts till miljö- och hälsoskyddsnämnden varje år.

Resultat från övervakningen publiceras på miljöförvaltningens digitala verktyg för redovisning på webben. All data rapporteras in till nationell datavärd och kommer därmed kunna användas i de nationella och regionala statusklassningarna av vattenförekomster¹.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Den övervakning av ekologisk status som miljöförvaltningen bedriver är en del i den operativa miljöövervakningen som genomförs enligt vattendirektivet, men den fyller även många andra syften. Övervakningen är viktig för att kunna följa statusen för våra vattenförekomster i förhållande till fastställda miljökvalitetsnormer enligt EU:s ramdirektiv för vatten.

Resultaten från övervakningen utgör ett betydelsefullt underlag till arbetet med stadens lokala åtgärdsprogram för vatten. De ger stöd för att kunna identifiera källor till föroreningar och fungerar som underlag för prioritering och planering av åtgärder. Genom miljöövervakningen kan effekterna av genomförda åtgärder följas

upp, bland annat effekterna av de fosforfällningar som staden har utfört i flera sjöar. Förändringar i vattenmiljön, både till det bättre och till det sämre, är ofta mycket långsamma och det krävs långsiktighet och tillräcklig utbredning och frekvens på provtagningen för att kunna fånga trender. Regelbundna undersökningar under lång tid ger trender som ger värdefull information till vattenförvaltningsarbetet.

Vattnet i staden är en viktig resurs för stockholmarna och nyttjas bland annat för båtliv, bad och fiske. Det är av stor vikt att staden fortsätter bedriva regelbunden övervakning av ekologisk status för att fortsatt kunna följa utvecklingen av de biologiska kvalitetsfaktorererna och statusen på våra vatten. Detta för att kunna prioritera insatser och åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten och de fysiska livsmiljöerna i syfte att göra det möjligt att följa miljö kvalitetsnormerna för ytvatten.

Anna Hadenius
Förvaltningschef

Maria Svanholm
Avdelningschef

Bilagor

1. Miljöövervakningsprogram för ekologisk status 2023-2028